

Open been (ulcus cruris)

Een ulcus cruris betekent letterlijk een open plek of wond aan het onderbeen. Deze ontstaat door een stoornis in de bloedsomloop. Zonder behandeling geneest de wond slecht.

Meer over de werking van de bloedsomloop

Bij een normale bloedsomloop wordt het zuurstofrijke bloed door de slagaders aangevoerd. Via steeds kleiner wordende bloedvaten komt het aan bij de spieren, de huid en andere weefsels die bloed nodig hebben. Daar geeft het bloed zuurstof en voedingsstoffen af. Vervolgens neemt het bloed afvalstoffen op en stroomt het terug naar het hart en de longen.

Vanuit de benen moet het bloed, tegen de zwaartekracht in, omhoog naar het hart. Bij een gezonde bloedsomloop gebeurt dit automatisch door de 'kuitspierpomp'. Bij het lopen knijpen de kuitspieren het bloed omhoog door de aders (venen). In de aders zitten kleppen waardoor het bloed niet kan terugstromen.

Bij veel patiënten met een open been functioneert dit mechanisme niet goed. Hierdoor ontstaat vochtophoping (oedeem) in het been. Als gevolg daarvan voelt het been zwaar aan. De huid voelt gespannen aan en kan gaan verkleuren. Na verloop van tijd kan een wond ontstaan. De wond zit meestal aan de binnenkant bij de enkel of het onderbeen en geneest vaak langzaam.

Oorzaken van een open been

Er is een stoornis in de bloedsomloop. Dit kan liggen aan de bloedtoevoer, maar meestal is de oorzaak een probleem van de bloedafvoer.

Aderproblemen (veneuze insufficiëntie)

Het bloed wordt niet goed door de aders gestuurd. Hierdoor hoopt het op in de weefsels in de voet en het onderbeen. De huid gaat strak staan en wordt kwetsbaar door slechte doorbloeding. De meest voorkomende oorzaken hiervan zijn:

- Spataders: dit zijn aders in het onderbeen die wijder zijn geworden. Hierdoor sluiten de kleppen in de beenaders niet meer goed en kan het bloed weer terug naar beneden stromen.
- Trombose: een bloedstolsel die een ader tijdelijk helemaal afsluit. Hierdoor kunnen beschadigingen optreden van de aders in de kuit.
- Onvoldoende werking van de kuitspier: het bloed wordt niet goed naar het hart gepompt.

Slagaderproblemen (arteriële insufficiëntie)

Soms zijn de slagaders (arteriën) vernauwd, waardoor een probleem ontstaat in de bloedaanvoer. De weefsels krijgen dan te weinig zuurstof en voedingsstoffen uit het bloed. Wonden die hierdoor ontstaan, zitten meestal aan de tenen en/of voeten en aan de voor- of buitenkant van het onderbeen. De wonden doen vaak veel pijn en genezen moeilijk.

Problemen in de haarvaatjes van de huid

Haarvaatjes worden onder andere aangetast door roken, suikerziekte en een langdurig hoge bloeddruk. De doorbloeding van de huid is minder goed als de haarvaatjes (de kleinste bloedvaten) beschadigd zijn.

Symptomen

- Aderproblemen (veneuze insufficiëntie).
- Vocht in het onderbeen. In het onderbeen kan een putje worden geduwd. Deze keert heel langzaam terug.
- Chronische wond.
- Slagaderproblemen (arteriële insufficiëntie).
- Pijnlijke wonden, de patiënt heeft vaak minder pijn als het onderbeen naar beneden hangt. Bij het lopen wordt de pijn vaak erger. Na een moment van rust zullen deze 'etalagebenen' meestal weer verdwijnen.

Onderzoeken

- Anamnese: de zorgverlener vraagt de patiënt onder ander naar de klachten, medische voorgeschiedenis, of een bepaalde aandoening vaak in de familie voorkomt en de leefstijl. Vaak klaagt een patiënt over zeurende pijn in het aangedane been die erger wordt bij lang staan en afneemt bij het hoog leggen van de benen.
- Lichamelijk onderzoek: er wordt gekeken naar de symptomen van de problemen in de bloedafvoer (veneus), zoals vochtophoping (oedeem) in de onderbenen, spataders en huidletsel.
- Wondbeoordeling: de wond wordt opgemeten en gefotografeerd.
- Duplex-onderzoek: er wordt een echo gemaakt van de bloedvaten en de werking ervan.
- Teendrukmeting: kan worden uitgevoerd bij verdenking van een probleem aan de slagaderen.
- Enkel-armindex: kan worden uitgevoerd bij verdenking van een probleem van de slagaderen. Dit is een test die de bloeddruk in de enkel vergelijkt met de bloeddruk in de arm.

Duplexonderzoek bloedvaten buik, armen of benen

Zie:

<https://www.antoniusziekenhuis.nl/vaatchirurgie/behandelingen-onderzoeken/duplexonderzoek-bloedvaten-buik-armen-benen>

Teen- of vingerdrukmeting

Zie: <https://www.antoniusziekenhuis.nl/vaatchirurgie/behandelingen-onderzoeken/teen-vingerdrukmeting>

Behandelingen

In het ziekenhuis wordt u onderzocht door de arts. Er wordt een wondbehandelplan opgesteld.

Meestal wordt uw been ook direct gezwachteld. Doel van het zwachtelen is het verhogen van de druk op uw onderbeen. Als u vervolgens uw kuitspier aanspant, wordt de druk op de bloedvaten in uw been groter. Hierdoor stroomt het bloed beter terug naar het hart.

Als een open been wordt veroorzaakt door een aderprobleem, bestaat de behandeling uit specifieke

wondverzorging en zwachtelen (ambulante compressietherapie).

Als een open been wordt veroorzaakt door een slagaderprobleem of een probleem van de haarvaatjes, bestaat de behandeling uit wondverzorging. U wordt niet of zeer mild ingezwachteld om te voorkomen dat de bloedaanvoer nog verder vermindert.

Het been wordt ingezwachteld van de voorvoet tot de net onder de knie. De zwachtels zijn vooral bedoeld om druk op het onderbeen uit te oefenen. Belangrijk bij het dragen van de zwachtels is lopen. Hierdoor wordt de kuitspier ook gebruikt.

In een later stadium kan een spataderbehandeling nodig zijn.

Zwachtelen – adviezen voor thuis

- U draagt deze zwachtels 24 uur per dag. Hoelang u deze zwachtels in totaal moet dragen, hangt af van hoe ernstig de aandoening is en hoe snel de wond geneest.
- Als de zwachtels pijn doen of knellen, helpt het als u wat gaat lopen. Een aantal rondjes door de woonkamer bijvoorbeeld. Door het lopen, gebruikt u de kuitspier en wordt er meer bloed naar het hart toe gepompt. Hierdoor komen de zwachtels minder strak te zitten.
- Als u niet zo goed ter been bent, adviseren wij u ongeveer 1 keer per uur de volgende oefeningen te doen:
 - Draai rondjes met uw voet: 10x linksom en 10x rechtsom.
 - Trek uw voet naar u toe (beweeg uw tenen richting uw knie) en strek uw voet weer uit. Doe dit ook 10 keer.
 - Schrijf met uw voet alle letters van het alfabet
 - Leg uw been omhoog bij langdurig zitten.

Meer informatie

Meer informatie over open been vindt u op de [website van Huidarts.com](https://www.huidarts.com) (<https://www.huidarts.com/huidaandoeningen/open-been-ulcus-cruris/>).

Gerelateerde informatie

Aandoeningen

- [Diabetes](https://www.antoniusziekenhuis.nl/diabetologie-diabeteszorg-voor-volwassenen/aandoeningen/diabetes)

Specialismen

- [Spatadercentrum](https://www.antoniusziekenhuis.nl/spatadercentrum)
- [Dermatologie](https://www.antoniusziekenhuis.nl/dermatologie)

Contact Vaatchirurgie

T 088 320 26 00